

WOLONTARIAT

PRAWNE UREGULOWANIE ŚWIADCZEŃ WYKONYWANYCH PRZEZ WOLONTARIUSZY

Bardzo ważnym celem nowej ustawy jest prawne uregulowanie świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy. W dniu 29 czerwca 2003 r. weszły w życie przepisy określające ogólne zasady wolontariatu.

Kto może być wolontariuszem?

Wolontariuszem jest **każda osoba (fizyczna), która dobrowolnie i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz uprawnionych organizacji i instytucji** (wymienione niżej) na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Osoba pełnoletnia może podjąć się wykonywania świadczeń jako wolontariusz samodzielnie podejmując taką decyzję, w przypadku osób, które **nie są pełnoletnie** na rozpoczęcie działalności wolontarystycznej wymagana jest zgoda przedstawiciela ustawowego (za zwyczaj - rodziców).

Organizacje chcące korzystać z pracy niepełnoletnich wolontariuszy, aby uniknąć ewentualnych nieprzyjemności powinny prosić kandydatów o przedstawienie pisemnej zgody rodziców. W zasadzie wolontariuszem może zostać każda osoba bez szczególnych uprawnień. Jednakże, jeżeli wolontariusz ma wykonywać świadczenie, dla wykonywania którego przepisy prawne wymagają np. określonych badań, uprawnień, etc.; to wolontariusz powinien takie badania przejść lub też posiadać stosowne uprawnienia. Wymóg ten wynika ze szczególnego charakteru niektórych zadań, które mogą być powierzane przez organizację wolontariuszowi, m.in. w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia, działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wolontariusz musi posiadać kwalifikacje i spełniać wymagania odpowiednie do rodzaju i zakresu wykonywanych świadczeń, tylko wtedy gdy obowiązek ten wynika z przepisów prawa.

Kto może korzystać ze świadczeń wolontariuszy ?

Wolontariusze mogą być angażowani przez:

- a) organizacje pozarządowe (w tym oczywiście stowarzyszenia i fundacje), inne podmioty, które zgodnie z ustawą prowadzi działalność pożytku publicznego,
- b) **organy administracji publicznej (np. ministerstwa, starostwa, gminy, itp.) oraz**
- c) **jednostki podległe lub nadzorowane przez organy administracji publicznej (np. szkoły, szpitale, biblioteki, muzea, itp.), z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej.**

Ustawa nie przewiduje możliwości angażowania wolontariuszy przez podmioty gospodarcze.

Porozumienie o wykonywaniu świadczeń na zasadzie wolontariatu

Wolontariusz pracuje w organizacji na podstawie i w oparciu o porozumienie zawarte z organizacją. Porozumienie powinno określać zakres, sposób i czas wykonywania świadczenia, a także zawierać postanowienie o możliwości jego rozwiązania. W przypadku wolontariatu przekraczającego 30 dni porozumienie musi mieć formę pisemną, co tym samym oznacza, że dla porozumień krótszych wystarczy forma ustna. Jednakże zawsze na żądanie wolontariusza porozumienie musi zostać potwierdzone na piśmie.

Prawa i obowiązki wolontariusza

Wolontariusz jest zobowiązany sumiennie wykonywać podjęte zadania. Powinien także dokładać należytej staranności w trakcie wykonywania swoich zadań w stosunku do osób fizycznych, na rzecz których świadczy swoją pomoc. Musi również dbać o majątek powierzony mu przez organizację (np. sprzęty służące wykonywaniu zadań) oraz majątek organizacji (np. sprzęty biurowe), jeżeli świadczy swoją pracę w lokalu biura stowarzyszenia lub fundacji.

Wolontariusz w trakcie lub po zakończeniu świadczenia na rzecz organizacji (i innych instytucji wyżej wymienionych) może zażądać od organizacji wydania mu pisemnego zaświadczenia o wykonywaniu świadczeń na zasadzie wolontariatu, zawierającego informację o tym, co wolontariusz robił w ramach swoich obowiązków oraz jakie zdobył doświadczenie. Ponadto, na prośbę wolontariusza organizacja może wystawić pisemną opinię o wykonywanej przez wolontariusza pracy. Opinia ta różni się od zaświadczenia tym, że oprócz opisu świadczenia, jakie wykonywał wolontariusz, zawiera ocenę jego pracy oraz jego postawy i predyspozycji zawodowych.

Prawa i obowiązki instytucji korzystającej z pracy wolontariusza

Każda organizacja angażująca wolontariuszy **ma obowiązek poinformować go o ewentualnym ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa** związanym z wykonywaniem danego świadczenia, jak również o sposobie ochrony przed ewentualnymi zagrożeniami. Ma ona **również obowiązek zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki wykonywania świadczeń**, w tym odpowiednie środki ochrony indywidualnej - na takich samych zasadach jak w przypadku pracowników zatrudnionych przy takim samym zadaniu.

Ponadto organizacja ma obowiązek pokrywania kosztów podróży służbowych i diet wolontariusza na zasadach dotyczących pracowników. Jednakże wolontariusz może się zrzec tego uprawnienia podpisując oświadczenie o zwolnieniu organizacji z tego obowiązku.

Nie obowiązkiem, lecz dobrowolnym wyborem organizacji jest pokrywanie innych kosztów związanych z pracą wolontariuszy, np. kosztów szkoleń wolontariuszy przygotowujących ich do wykonywania konkretnego świadczenia.

Organizacja ma obowiązek ubezpieczyć wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków, o czym niżej.

Organizacja może oczekiwać od wolontariusza lojalności, zaangażowania, stosowania się do wskazówek osoby zajmującej się organizacją pracy dla wolontariuszy oraz działania w zgodzie z zawartym porozumieniem.

Organizacja angażująca wolontariuszy ma **obowiązek poinformować wolontariusza o przysługujących mu prawach i ciężących** obowiązkach oraz zapewnić stałą dostępność tych informacji np. poprzez wywieszenie takiej informacji na tablicy ogłoszeń znajdującej się w biurze organizacji.

Czy wolontariusz podlega ubezpieczeniu?

Ustawa przewiduje **możliwość zgłoszenia wolontariusza do powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli wolontariusz nie jest ubezpieczony z innego tytułu** (np stosunek pracy, ubezpieczenie rodzinne). Wolontariusz zgłoszony przez organizację do ubezpieczenia zdrowotnego zostaje objęty tym ubezpieczeniem z dniem określonym w umowie zawartej pomiędzy zgłaszającą organizacją a Narodowym Funduszem Zdrowia, a przestaje być nim objęty z dniem rozwiązania umowy bądź po upływie miesiąca zaległości w opłacaniu składek. Składka na ubezpieczenie zdrowotne wolontariusza jest opłacana przez zgłaszającą organizację i liczona jest od kwoty najniższego wynagrodzenia (tj. obecnie 1126,00 PLN) na ogólnych zasadach.

Ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków wolontariuszy organizacja **obowiązana jest pokrywać w razie zawarcia porozumienia z wolontariuszem na czas krótszy niż 30 dni.** W takim wypadku organizacja musi wykupić dla swoich wolontariuszy ubezpieczenie NW.

Jeżeli natomiast organizacja zawiera porozumienie o świadczenie usług na czas przekraczający 30 dni, to wolontariusz objęty zostaje ubezpieczeniem z tytułu nieszczęśliwych wypadków na mocy tzw. małej ustawy wypadkowej. Zgodnie z tą ustawą wolontariuszowi, który ulegnie wypadkowi przy wykonywaniu świadczeń wolontariackich w przypadku wystąpienia nagłego zdarzenia wywołanego przyczyną zewnętrzną wywołującego uraz bądź śmierć przysługiwać będzie:

- a) renta z tytułu niezdolności do pracy,
- b) jednorazowe odszkodowanie,
- c) świadczenie zdrowotne w zakresie leczenia następstw wypadku lub choroby zawodowej.

W razie nieszczęśliwego wypadku który zakończy się śmiercią wolontariusza członkom rodziny przysługuje zwrot kosztów pogrzebu oraz renta rodzinna i jednorazowe odszkodowanie.

Wyżej wymienione świadczenia finansowane będą z budżetu państwa. W wypadku zawarcia umowy z wolontariuszem na czas nieokreślony organizacja musi opłacać

mu ubezpieczenie z tytułu NW przez pierwszych 30 dni. **Od początku drugiego miesiąca wykonywania** świadczeń przez wolontariusza zostaje on objęty ubezpieczeniem z mocy ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków.

Wolontariat międzynarodowy

Wyżej wymienione zasady angażowania wolontariuszy stosuje się w przypadku angażowania wolontariuszy zagranicznych i cudzoziemców zamieszkałych w Polsce. Jednakże, jeżeli rząd RP zawarł umowę z innym państwem lub organizacją międzynarodową, która inaczej reguluje sprawy związane z angażowaniem wolontariuszy, stosuje się zapisy tejże umowy.